

Заряджені гідністю та жагою до свободи!

Від самого початку заснування Дня Гідності та Свободи у 2014 році українці відзначають цю дату в умовах війни. Бойові дії йшли на сході, саме там українська армія захищала найвищі цінності, відстоювані на Майданах, саме там ризик втрати цих цінностей усвідомлювався з особливою гостротою. У лютому цього року полем битви за свободу нації та незалежність стала вся Україна.

Повномасштабна агресія росії проти України перетворила нашу державу на своєрідний Майдан з його базовими принципами самоорганізації, консолідації, взаємодопомоги та безстрашності. Війна змусила нас активніше переосмислювати наше минуле, глибше відчувати й усвідомлювати важливість тих ціннісних орієнтирів, що їх чітко та відкрито задекларували Майдани.

Історія

Вже не вперше в історії України прагнення її народу жити у вільній незалежній державі наштовхується на лютий опір з боку московії, яка упродовж століть знищувала нашу країну, заперечуючи окремішність її народу, її історії, її мови, її традицій.

Вже не вперше українці, які виходили на Майдани - Софійський у 1917 — 1918 роках та Незалежності у 2013-2014 роках - змушені брати в руки зброю, щоби чинити опір оскаженілому північно-східному сусідові, під маскою так званого «старшого брата» якого заховалося обличчя найлютішого ворога, що прагне знищення нас як народу.

Український фронтір не одне століття формував нашу свідомість, впливав на нашу історію та культуру та врешті-решт познавився на формах нашого спротиву: ми самі не помічаємо, коли наші майдани стають визвольною війною, і де той рубікон, перейшовши який ми починаємо захищати не лише наші права, а й нашу землю та наше життя - як індивідуумів, так і нації.

20 лютого 2014 року під час Революції Гідності у середмісті Києва силовики розстрілювали протестувальників, які майже три місяці відстоювали на Майдані європейське майбутнє України, власну гідність і свободу. 20 лютого 2014 року - саме цю дату кремлівські керманічі викарбували на російській медалі «За повернення Криму».

Того дня і в наступні за ним Україна оплакувала Героїв Небесної Сотні. І не одразу усвідомила, що війна, яка прийшла у січні-лютому 2014 року на вулиці Києва, невдовзі охопить південь і схід, а вісім років по тому - 24 лютого 2022 року - всю Україну.

Українці ще не встигли осмислити феномен Майдану, а у кремлі вже були переконані, що він несе екзистенційну загрозу як відродженому путіним тоталітарному режимові, так і хворобливим маренням російського президента ліквідувати наслідки найбільшої, на його думку, геополітичної катастрофи ХХ століття, якою став розпад советського союзу.

Події в Україні кінця ХХ століття справді багато в чому визначили майбутнє імперії зла. У жовтні 1990 року у Києві відбувся перший Майдан, студентський, що пізніше отримав назву Революція на граніті. Однією з вимог протестувальників було непідписання нового союзного договору, що мав би продовжити життя агонізуючого СРСР. Ця акція стала одним із важливих чинників проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року

Небезпечним сигналом для російського диктатора стала Помаранчева революція 2004 року. Другий Майдан продемонстрував готовність громадян України захищати своє право вибору. Це суттєво відрізняло Україну від частини колишніх советських республік, в яких відбувалося демонтування демократії та розбудова авторитарних режимів.

Революція Гідності, яка починалася з євроінтеграційних вимог, стала черговим етапом утвердження України як незалежної держави. Ці протести стали найбільш голосною та чітко сформульованою заявою українців про свої цінності - гідність, свободу, незалежність, демократію.

Суспільство

Унікальна самоорганізація та консолідованість суспільства є найбільш яскравим феноменом Майданів. Самоорганізація та згуртованість людей стала одним із тих вирішальних чинників, який завадив російським окупантам «взяти Київ за три дні».

Ворог

Кожен Майдан ставав кроком на шляху до здобуття справжньої незалежності. Але водночас був результатом незасвоєних уроків попередніх Майданів і неусвідомлення значною частиною населення тих загроз, які становила рф.

Майдани та нинішню війну єднає глибина природа цих суспільно-політичних феноменів, які водночас є результатом поступу та каталізатором подальших змін в Україні та які найяскравіше проявилися у поняттях: **«суспільство»**, **«герої»**, **«вороги»**, **«трансформація»**, **«культура»**, **«свобода»**.

Герої

Герой України генерал-майор Ігор Г'ордійчук назвав Небесну Сотню першими героями російсько-української війни, які прорвали московську блокаду. Саме з Майдану йшли боронити східні українські землі перші добровольчі підрозділи у 2014 році.

У лавах ЗСУ б'ються сьогодні й майданівці. Чимало з тих, хто пройшов вогонь Майдану, на жаль, загинули, захищаючи Донецьк, Маріуполь, Київ, Харків, Чернігів, інші українські міста і села... Питання вшанування пам'яті героїв Майдану та російсько-української війни спричинило певний зсув свідомості: українці зрозуміли, що мають пантеон своїх - національних - героїв, що сучасні герої не мають лишатися невідомими і що героями можуть бути не лише загиблі, а й ті, хто не зраджує себе і чинить опір ворогу.

Енн Ешплбаум, авторка книг «Гулаг» та «Червоний голод: сталінська війна проти України», називає росію державою, яка **«сприймає себе настільки вищою від сусідів... що вважає, ніби має право стерти їх з лиця землі, з карти світу, знищувати їх за власним бажанням, вбивати їхнє мирне населення - а не лише солдатів»**.

Ідеологія, яка дає їм виправдання для таких дій, - різновид імперіалізму». З часів Помаранчевої революції росія, просуваючи ідею про українців на Майдані як ворогів російського режиму та народу, формувала в головах росіян образ оскажених фашистів, які загрожують самій росії. Пропагандистська машина рф призвела до абсолютного викривлення світосприйняття, де абсурдні та злочинні твердження сприймаються як догмат і виправдовують найстрашніші злочини.

Трансформація

Культура

Упродовж століть росія нищила будь-які прояви українського життя, намагаючись перетворити українців на малоросів. З початку повномасштабної агресії російські окупанти ведуть неприховану війну проти української культури. Пограбування та обстріли музеїв, знищення та пошкодження пам'ятників, пов'язаних з національними діячами або національною історією - все це є свідченням того, що йдеться про війну двох цивілізацій, двох культур.

Але культура - це не лише пам'ятки та предмети мистецтва, це певні моделі поведінки, ідеали та цінності. Це те, без чого нація не може відбутися та усвідомити себе як нація. За людські та суспільні цінності люди виходили на Майдани. І саме останній Майдан, який вибухнув неймовірною творчою енергією, дав поштовх до глибшого усвідомлення того, що наші культурні надбання є невід'ємною складовою нашої ідентичності. Що українці - народ, який прагне творити, а не знищувати. І це відрізняє нас від ворога, потенціал якого спрямований передусім на знищення, пограбування і спустошення.

Свобода

Всупереч наріканням українців на повільні зміни у державі, особливо якщо йшлося про добробут, наше суспільство, як виявилось, пройшло більш значущі трансформації, результати яких проявився лише в останні роки.

Йдеться передусім про формування українців як політичної нації та поступову зміну ціннісних орієнтирів, усвідомлення важливості таких категорій, як свобода, гідність, мова, історія, культура, громадянське суспільство.

Водночас від часів Революції Гідності українці почали реально впливати на Європу та весь демократичний світ. Вже тоді європейські інтелектуали вказували на парадокс, що Майдан, який почався з євроінтеграційних гасел, відбувався у деякій суперечності із західним мейнстримом. Зокрема, французька письменниця та журналістка Галя Акерман зазначала, що у багатьох європейських країнах цінності безпеки стоять вище від демократичних.

Певний час після Майдану західний світ стояв осторонь подій, що відбувалися в Україні. Лише російсько-українська війна в її гострій фазі, що почалася 24 лютого 2022 року, і, передусім той спротив, який чинять як українські військові, так і цивільне населення, змусили демократичні суспільства та уряди усвідомити надважливість України для майбутнього Європи.

У 2017 році віце-президент Українського центру міжнародного ПЕН-клубу Микола Рябчук заявив: «Українці від росіян відрізняються любов'ю до свободи». Останні десятиліття нашої історії це довели. Свобода та гідність були тими цінностями, за які виходили і гинули люди на Майдані.

Свободу та гідність сьогодні захищають і проявляють українські воїни та цивільні громадяни. Віримо, що переможний дух - дух Свободи, ті чесноти та цінності, які загартовувалися на Майданах, приведуть Україну до перемоги.

